

imperialisták ki nem verték őket.

Ha Olaszország elfoglalja Abessziniát, nagyon valószínű, hogy ugyanazokat az „eredményeket“ éri el, mint Lybiában és Erythreában. Hogy oda telepítse a félsziget fölős lakosságát, ahhoz el kellene kergetni vagy ki kellene irtani az ethiopiaiakat, akik már elfoglalták a használható földeket. Mielőtt azonban a tömeges bevándorlásra és a természeti kincsek kiaknázására kerülhet a sor, éveknek, sőt évtizedeknek kell eltelniök, s közben igen sok milliárdra van szükség... Ez utóbbival annál kevésbé rendelkezik majd Olaszország, mivel a katonai meghódítás már magában is kimeríti pénzbeli erejét. Pár hivatalos olasz lap már is két-három háborús évről beszél.

Hogy a meghódított Abesszínia gazdasági kincseiből milyen hasznot tud húzni Olaszország, — ez még kérdőjel. Bizonyos azonban, hogy a kaland hosszú időre siralmas hatással lesz az olasz közgazdaságra. Kétségtelenül: a francia imperializmus gyarmati kalandjai idején, a XIX. század végén és a XX. század elején a francia gazdasági élet szintén el volt maradva. Franciaország azonban jobban el volt látva gazdasági segédforrásokkal, mint a mai fasiszta Olaszország.

Délolaszországban jelentős területek vannak, amelyek várják lakhatóvá tételüket, hogy művelésre ajánlják földjeiket sok olasz részére. Olaszország vasuti hálózata az egész ország háromnegyed részében egy sínpáros, ami nagy teherterheléssel bír egy modern tőkés országban. Ime pár hiány kapásból, (igen sokat nem említve) amiket ki kellene küszöbölni... milliárdokkal, s amiket az olasz tőke nem tud kiküszöbölni. Mi történik egy katonai kaland esetén (ha csak Abessziniára szigetelve képzeljük is el!) amit egy másik kaland, a gyarmatosítás követ?

Nem feledve, hogy ez a politika sok vérebe és nélkülözésébe kerül az olasz népnek, magának az olasz tőkés gazdaságnak nincs sok, amit nyerhet, viszont mindent elveszíthet.

Jean Dupuy

VILÁGGAZDASÁGI KÉRDÉSEK

A Z OROSZ GAZDASÁG ALAKULÁSA. Időnként nagy történelmi változások történnek, anélkül, hogy figyelemre méltatnák. Az új kereskedelmi szerződést a Szovjetunió s Perzsia között aug. 27-én irták alá. Évente tucat-szám írják alá a fontos és kevésbé fontos kereskedelmi szerződéseket. Az új, Moszkva és Teherán közti szerződés rendkívül jellemző Ázsia fejlődésére. Arra vonatkozólag történt megegyezés, hogy az Unió a perzsa kormány megbízásából gyárat épít Perzsiában.

A technikájában gyors és felfogásában lassú nyugati világ Oroszországot még mindig visszamaradt agrárországnak tekinti, mely az utóbbi évek alatt üzemek építésével kacérkodott. A Kelet azonban megértette; tudomást vett Oroszországnak a forradalom óta történt mélyreható változásáról. A Kelet Oroszországban ipari vezetőjét és segítségét kezdi látni.

Több, mint egy évvel ezelőtt Oroszország Törökországnak 6 millió dollár hitelt nyújtott gyárat építése céljából. Szovjetmérnökök, szovjettechnikusok, szovjetmechanikusok és szovjetmunkások utaztak az anatóliai Kaiseriába, hogy ott a török állam számára egy hatalmas textilgyárat helyezzenek üzembe. Nemrégiben beszéltem Moszkvában pár törökkel, akik ismerik Kaiseriát és el voltak ragadtatva. A telep modern, a gépek orosz gépek s a telepet orosz módra munkásházak egé-

szítik ki, klubbal és fürdőépülettel. Kaiseria már dolgozik, s a moszkvai lapok megírták, hogy egy csomó orosz nő — gyakorlott takácsok és szövönők — Kaiseriaába utaztak a török munkásnők betanítására. Kaiseria Törökország egyik legnagyobb, s mindenesetre legjobb iparvállalata s minden török tudja, hogy orosz kezek építették. Ennek bizony jelentősége van. Moszkva és Angora között a viszony nagyon szivélyes. Mindakét államnak van közös érdeke és megértik egymást. Gazdasági és ipari együttműködésük a kapocs. Kemál Ataturk nem a fejlett Amerika, nem Anglia vagy Németország felé fordult a szállítások ügyében. Feltételezik, hogy fél függő viszonyba kerülni az idegen tőkével. Valószínűleg hiszi, hogy az oroszok nem követnek a gazdaságon túl semmiféle célokat.

Eddig Kaiseria elszigetelt eset volt. Most azonban, hogy a sah Kemál példáját követi, az egyes esetből fejlődési tendencia lesz. A Közel-Kelet két életerős állama kéri a nagy orosz testvért, hogy a modern gazdasági élet első lépéseiben segítse őket. A keletiek ravasz üzlemberek és átható megfigyelők; nem építtetnék gyáraikat az oroszokkal, ha feltételeznék, hogy ezeknek a gyárai nem alkalmasak, vagy úgy vélnék, hogy a szovjetmérnökök használhatatlanok és hanyagok. Az orosz-perzsa kereskedelmi szerződés igazolja, hogy az USSR mennyit fejlődött az öt éves terv első esztendeje óta.

A forradalom előtt az orosz kivitel 70 százaléka mezőgazdasági termék, s a fennmaradó 30 százalék jórészt ipari félgyártmányokból, fából és petróleumból állt. És ma? Szinte fordított a helyzet. Az USSR nagy tömegben szállít gépeket külföldre. Törökország, Perzsa, Afganisztán, Mongólia és Kína orosz teher- és személy-autókat vásárol. A forradalom előtt Oroszország ilyesmiket nem is gyártott. Orosz villanygépeket, varrógépeket és traktorokat már Nyugateurópa is vásárol; a villanygépek egy része Délamerikába és Afrikába megy. Jólehet a fegyverkező Németország fokozta vastermelését, az oroszok ma ugyanannyi nyersvasat termelnek, mint a németek, sőt a németek termelését csakhamar felülmulják. Az oroszok nyersvasat és acélt adnak el Magyarországnak, Lettoniának, sőt még Japánnak is. Röviden: az orosz gyárak termékeit már vásárolja a világ. 1917 előtt alig álmodhatta ezt valaki.

Az oroszországi állapotokról szóló hírek hevesen váltakoznak; a nagy eredmények beszámolóit rettenetes szenvedésekről szóló leírások váltják fel, úgy hogy a külföldi olvasót nem érheti szemrehányás, ha zavarában tartózkodik az ítélettől. Végül csak az író számíthat hitelre, akinek a megállapításait és értelmezéseit konkrét, könnyen ellenőrizhető tények igazolják. Ugy gondolom, Kaiseria ilyen tény s egy másik az új orosz-perzsa egyezmény. Azután az orosz ipari kivitel. Még pár ilyen tény és a külföldi olvasó előtt egyre világosabb, hogy az orosz gazdaság mennyiben és miért alakult át a forradalom következtében tökéletesen. Oroszország már nem az a félázsiai, nehézkes, fejletlen ország, amit a XIX. század klasszikus orosz regényeiből ismerünk. Természetesen még sok a tennivaló; évszázadok öröksége csak lassan hal el. Egy azonban kétségtelen: a régi Oroszország elintézett. Helyére egy új, becsvágó, haladó, tanulmányzó s végül a sikere felől biztos nemzet került. Nyugaton kétségtelenül még számosan kételkednek. Keleten azonban... A gazdasági sikerek erős nyomása alatt a szomszédok hajlandók Oroszország gazdasági vezetésének a követésére. A végtelenül nagy és dinamikus USSR Ázsiát egyre jobban befolyásolja, ha továbbra is sikerrel dolgozik. Például: — a szocialista állam szüksége a külkereskedelmi monopólium, s az USSR tényleg rendelkezik ezzel fennállása óta. Csak a kormány vásárol be és ad el külföldön; magánemberek, vagy magán-

társaságok — ha volna még ilyen — se nem importálhat, se nem exportálhat. Ez a berendezés lényeges tartozéka a szocialista tervgazdálkodásnak; Perzsia legkevesbé sem szocialista ország, Perzsia tőkés ország s mégis 1931-ben bevezette a külkereskedelmi monopóliumot. Oroszország példája Ázsiában kiszámíthatatlan hatású.

Ázsiában nagy dolgok történtek. 1931 szeptembere óta Japán Kína egyre nagyobb részének az ura. Az oroszok megrémültek, amikor ez a folyamat megindult. Attól tartottak, hogy e folyamat átcsap orosz területre és az USSR-t háborúba keveri a mikádó birodalmával. Első gondjuk volt Szibériát jobb hadászati állapotba hozni. Azóta négy év múlt el. Az oroszok biztosan ülnek sorompóik és beton erősségeik mögött, nagy hadseregük és óriás légi rajaik védelmében. Kevesebb nyugtalansággal és több tárgyilagossággal nézhetik az eseményeket. Nem szándékuk Japánnal konfliktusba keveredni — különösen most. Dolguk van: építenek. Viszont kétségtelen, hogy a hatalmas USSR pár év múlva — mondjuk 1940-ben mindent, amit ma Japán Kinában tesz, megkérdőjelez?

De nem fegyveres erővel. Az oroszok erősebb fegyvere gazdasági tökéletesedésük lesz, amely megnyeri a maga számára a kínai és japán sziveket, mint ahogy már ma meghódította a török és perzsa rokonszenvet. Azokat a nemzeti-forradalmi felkeléseket, amiket Kemál és Riza Khán, a mostani sah országaikban megindítottak, Moszkva támogatta. Ugyanakkor az orosz kormány a legfőbb garanciát jelentette a külföldi beavatkozás ellen. Kína nagyobb és nehezebb mozgásba hozni; a felismerés előtt azonban majd Kína is meghajol.

Okos japánok ismerik ezt az igazságot. Ennek következtében úgy vélik, hogy jobb volna az USSR-re előbb lecsapni mielőtt túlságosan megerősödik. Most azonban már késő, Oroszország tőkeerős, legalább is azzal a Japánnal szemben, amit egyidejűleg nem támogat nyugatról is egy USSR elleni offenzíva s ez az offenzíva bizonytalan. Közben az oroszok szorgalmasan dolgoznak, semmiféle áldozattól sem riadnak vissza. Az idő, legalább is Ázsiában, az oroszok számára dolgozik.

(Newyork, Nation)

Louis Fischer

S Z E M L E

A TUDOMÁNYOS KUTATÁS FORDULATA FRANCIAORSZAGBAN

Franciaország megvárakoztatta Marxot, valóban paradoxszerű az, hogy ily' későn kezdi megismerni a francia közönség, holott közvetett befolyása állandó s jelentős volt. A marxizmus hosszú időn keresztül csak tengődött Franciaországban. *Lafargue* azt hitte, hogy eleget tesz feladatának, ha a marxista gondolatokat, melyek annyi részről találkoztak rosszakarattal, vagy akár ellenséges érzülettel, minden eszmei hozzájárulás nélkül ismerteti. *Sorel* viszont csupán néhány marxi fogalmat vett át, melyeket rosszul értelmezett és hamarosan összezavart. A guesdisták nehezen törtek maguknak utat, de elméletük korán megmeredett. A háború utáni munkásmozgalom pedig sokáig önmaga felé fordulva s az elméleti kérdéseket elhanyagolva dolgozott.

Ez a helyzet alaposan megváltozott. A nagy válság óta egymást követik Marx, Engels és Uljanov műveinek kiadásai. A marxista tanulmá-